

การปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรี
ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

**Women's Role Performances of Koom Committee
in Amphoe Muang Suphan Buri, Changwat Suphan Buri**

ชูแสง นุ่มพยัคฆ์¹
Choosang Numpayak

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to study role performance of Koom Committee, and 2) to compare role performance by Koom Committee with regards to age, income, acquisition of Koom information, role understanding, and problems in role performance. The samples were selected through the multi - stage sampling technique. Data, from 138 samples were collected by using a structured interview method, and were analysed means of percentage, standard deviation and t - test at 0.05 level of statistical significance.

The findings were that 1) On the average, the woman Koom committee members performed their role at a high level, 2) The committee members with high income, much acquisition of the Koom information and high expectation of benefits from being a committee member performed their role at a higher degree than those with low income, less acquisition of the Koom information and low expectation of benefit from being a committee member. Those with different age and level of role understanding performed their role at a non - different degree, and 3) The problem found were that some did not understand the system of Koom did not perceive any benefit from Koom, did not provide financial supports and did not attend the meeting. Moreover, some government officials responsible for Koom system did try their best to follow up the role performance of Koom Committee

Key words: Koom, role performance, follow up of Koom activities, woman development

¹ ที่ว่าการอำเภออัมพวา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม 75110

Amphawa Office Amphoe Amphawa, Samut Songkram Province 75110

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทการเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรีที่มีลักษณะแตกต่างกันในด้านอายุ รายได้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้ม ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้ม ตลอดจนปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาท กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 138 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ซึ่งกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) กรรมการคุ้มสตรีปฏิบัติงานตามบทบาทโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 2) กรรมการคุ้มสตรีที่มีระดับรายได้สูง ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้มมากและมีการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มมาก ปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคุ้มสตรีที่มีลักษณะข้างต้นน้อย ส่วนกรรมการคุ้มสตรีที่มีอายุและความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มแตกต่างกันปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาในการปฏิบัติงานของกรรมการคุ้มสตรี ได้แก่ความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้ม การที่ชาวคุ้มบางคนขาดความเข้าใจ ไม่เห็นประโยชน์จากระบบคุ้ม ไม่ให้ความร่วมมือในการออกเงินช่วยในการพัฒนา และไม่ให้ความร่วมมือในการประชุม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยติดตามผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรี

บทนำ

สังคมไทย ประกอบด้วยชุมชน 2 ประเภท คือ ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง ชุมชนส่วนใหญ่ของ

สังคมไทยเป็นชุมชนชนบท ชุมชนชนบทล้วนประสบปัญหานานัปการ รัฐบาลจึงได้ระดมค้นคว้าหาทางแก้ไขปัญหา โดยมีนโยบายในแผนพัฒนาประเทศฉบับต่าง ๆ โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ได้มีการปฏิรูประบบบริหารและองค์กรในการพัฒนาชนบทให้มีเอกภาพ ตัดการซ้ำซ้อนขององค์กรต่าง ๆ และให้มีระบบบริหารที่ชัดเจนเพื่อความรวดเร็วและคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เช่นการบริหารการพัฒนาชนบทระดับตำบลและหมู่บ้าน ให้ยึดสภาพตำบลและกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกลางอพป. ที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก สำหรับการบริหารงานการพัฒนาชนบทแนวใหม่นี้คณะกรรมการหมู่บ้านในเขตจังหวัดและอำเภอต่างมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้ ทว่าประสิทธิภาพในการดำเนินงานนั้นอาจแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่นคณะกรรมการหมู่บ้านบางแห่งยังไม่ได้ลงมือดำเนินการแต่อย่างใดเลย คณะกรรมการหมู่บ้านบางแห่งได้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการหมู่บ้านอีกหลายแห่งมีความตื่นตัวและจะเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาอย่างจริงจัง โดยริเริ่มให้มีการจัดแบ่งพื้นที่ภายในหมู่บ้านให้แยกย่อยเล็กลงไป โดยคำนึงถึงความผูกพันห่วงใยอันเนื่องมาจากความเป็นเครือญาติกัน หรือคำนึงถึงลักษณะการตั้งบ้านเรือนที่อยู่บนฝั่งถนน คลอง ลำรางเดียวกัน ลักษณะของพื้นที่ที่ถูกแบ่งย่อยเล็กลงไปในั้น มักนิยมเรียกว่า "คุ้ม" หรือ "คุ้มบ้าน" การพัฒนาโดยระบบคุ้มนั้นจะมีคณะกรรมการคุ้มเป็นผู้บริหารจำนวน 7 - 9 คน คณะกรรมการคุ้มเหล่านั้นมักจะมีสตรีร่วมอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ากรรมการคุ้มเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการคุ้มได้อย่างไรบ้าง กรรมการคุ้มสตรีที่มีความแตกต่างในด้านอายุ ระดับรายได้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้ม ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ

กรรมการคุ้ม และคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็น กรรมการคุ้มจะปฏิบัติงานตามบทบาทได้แตกต่างกัน หรือไม่ และสตรีเหล่านั้นได้พบปัญหาในการปฏิบัติงานอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีบทบาทของสตรีในชนบทให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรีที่มีลักษณะแตกต่างกันด้านอายุ ระดับรายได้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้ม ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มและการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้ม
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทเฉพาะที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของ กรรมการคุ้มสตรี ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งกำลังทำหน้าที่หรือปฏิบัติงานอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน พ.ศ. 2534

สมมติฐานในการวิจัย

1. กรรมการคุ้มสตรีที่มีอายุมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคุ้มสตรีที่มีอายุน้อย
2. กรรมการคุ้มสตรีที่มีระดับรายได้สูงมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่า กรรมการคุ้มสตรีที่มีระดับรายได้ต่ำ
3. กรรมการคุ้มสตรีที่มีระดับรายได้สูงมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่า กรรมการคุ้มสตรีที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้มน้อย

4. กรรมการคุ้มสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่า กรรมการคุ้มสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มน้อย

5. กรรมการคุ้มสตรีที่มีการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่า กรรมการคุ้มสตรีที่มีการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มน้อย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาวิจัยจะเป็นการกระตุ้นให้สตรีในหมู่บ้าน ตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ให้ความสนใจการพัฒนาหมู่บ้าน โดยระบบคุ้มมากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยอาจเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนกรรมการคุ้มสตรีมากยิ่งขึ้น
3. ผลการศึกษาวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์

คุ้ม หมายถึง กลุ่มพื้นที่ในหมู่บ้านหรือละแวกบ้านเดิมที่ถูกกำหนด หรือถูกจัดตั้งให้แยกย่อยเล็กลงไปประกอบด้วย ครั้วเรือนประมาณ 10 - 30 ครั้วเรือน และแต่ละกลุ่มพื้นที่จะจัดตั้งองค์การบริหารคุ้มซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่เลือกโดยประชาชนในแต่ละคุ้ม

กรรมการคุ้มสตรี หมายถึง สตรีที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนภายในคุ้มให้ทำหน้าที่บริหารคุ้มของตน

การปฏิบัติงานตามบทบาท หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานของกรรมการคุ้มสตรีที่ได้กระทำหรือปฏิบัติจริงในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือรวบรวมข้อมูล เสนอปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุ้มสร้างปัทสถานของคุ้ม สร้างความสามัคคีที่ตีภายในคุ้ม และระหว่างคุ้ม แสดงสิทธิและออกเสียงเมื่อมีการประชุม ประมวลปัญหาในคณะกรรมการหมู่บ้าน ช่วยเหลือคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการปกครอง การบริหารและการพัฒนาบ้านโฮบยาจากกรรมการหมู่บ้านมาเผยแพร่ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้านสำรวจ จปฐ. หรืออื่นใดที่ทางราชการต้องการ สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวไม่ให้เกิดความแปลกแยกกลุ่ม กระตุ้นความร่วมมือร่วมใจระหว่างคุ้มดำเนินกิจกรรมด้านการเมืองการปกครองโดยเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้ง กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการบริหารคุ้ม บริหารและพัฒนาคุ้มตามวัตถุประสงค์ของประชาชนส่วนใหญ่ภายในคุ้ม ทำโครงการที่ชาวคุ้มต้องการแล้วเสนอต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน ดูแลสงบภายในคุ้มกระตุ้นความรู้ของประชาชนทุกคนในคุ้มว่ามีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนาคุ้มและพัฒนาหมู่บ้าน และลงมือดำเนินงานตามบทบาทสูง โดยแบ่งตามจำนวนครั้งที่เคยกระทำกิจกรรมของกรรมการคุ้มสตรี

อายุ หมายถึง อายุเต็มปีของกรรมการคุ้มสตรี แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คืออายุน้อยและอายุมาก โดยแบ่งเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามอายุของกรรมการคุ้มสตรี

ระดับรายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดในครัวเรือนซึ่งเป็นตัวเงินโดยยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ในรอบระยะเวลา 1 ปี ก่อนตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือรายได้ต่ำและรายได้สูง โดยแบ่งตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยแบบสอบถามรายได้ของกรรมการคุ้มสตรี

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้ม หมายถึง การที่กรรมการคุ้มสตรีได้ติดต่อหรือรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในเรื่องคุ้ม ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศหรือแผ่นปลิวโฆษณา หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน การประชุมชี้แจง การฝึกอบรม และพูดคุยกับเพื่อนบ้านผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ทางราชการใน

รอบระยะเวลา 1 ปี ก่อนตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ได้รับข่าวสารน้อยและข่าวสารมาก โดยแบ่งตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถาม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคุ้มของกรรมการคุ้มสตรี

ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้ม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้ม แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มน้อย และความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มมาก โดยแบ่งตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถาม ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคุ้มสตรี

การคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้ม หมายถึง ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการหรือความคาดหวังของกรรมการคุ้มสตรีที่จะได้รับสิ่งต่อไปนี้จากการเป็นกรรมการคุ้ม คือ โอกาสได้เข้าสมาคมกับคนอื่น ๆ การยอมรับว่าเป็นพวกเดียวกันกับคนอื่น ๆ ความนิยมชมชอบจากคนอื่น ๆ การนับหน้าถือตาจากคนอื่น ๆ การเป็นที่รู้จักแก่บุคคลอื่น ๆ การว่างขว้างขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีเกียรติและทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มน้อย และการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มมาก โดยแบ่งตามเกณฑ์เฉลี่ยได้จากแบบสอบถามการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการคุ้มของกรรมการคุ้มสตรี

การตรวจเอกสาร

สำหรับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคุ้มสตรี มีดังต่อไปนี้

1. อายุ

งานวิจัยโดยกองสุขศึกษากระทรวงสาธารณสุข (2520 - 2521 : 208-209) พบว่าอาสาสมัคร

สาธารณสุขที่มีอายุน้อยการปฏิบัติงานไม่ค่อยได้ผล เพราะไม่กล้าพูดไม่กล้าอธิบายสอดคล้องกับกองวิจัย และประเมินผล กรรมการพัฒนาชุมชน (2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีอายุสูง จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่าหรือสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีอายุน้อย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของนันทิยา (2529 บทคัดย่อ) พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการพัฒนาเด็ก

2. รายได้

งานวิจัยโดยกองสุขศึกษากระทรวงสาธารณสุข (2520-2521 : 208-209) พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีฐานะเศรษฐกิจดียอมสละเวลาปฏิบัติงานให้แก่ประชาชนได้ดีกว่าอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิยา (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ปัจจัยทางด้านรายได้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการพัฒนาเด็กขณะเดียวกันกองวิจัยและประเมินผล กรรมการพัฒนาชุมชน (2530 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของเรื่องโรจน์ (2534 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น

3. การได้รับข่าวสาร

งานวิจัยโดยมณีรัตน์ (2521 : 136-137) พบว่า การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนันทิยา (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพัฒนาเด็ก และคล้ายคลึงกับผลงานของกองวิจัยและประเมินผล

กรรมการพัฒนาชุมชน (2520 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีที่ได้รับข่าวสารจากภายนอกมากจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่าหรือสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่ได้รับข่าวสารจากภายนอกน้อยขณะเดียวกันเรื่องโรจน์ (2534 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น

4. ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

จากงานวิจัยโดยอุษา (2521 : บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรมเป็นปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก คล้ายคลึงกับศิริวรรณ (2527 : บทคัดย่อ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทสตรีสูงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านที่ปฏิบัติจริงสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทิยา (2529 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพัฒนาเด็ก ในขณะที่เดียวกันสอดคล้องกับผลงานของกองวิจัยและประเมินผล กรรมการพัฒนาชุมชน (2530 : บทคัดย่อ) ได้พบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีกว่าหรือสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่น้อย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของเรื่องโรจน์ (2534 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจในงานอาสาพัฒนาชุมชนไม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น

5. การคาดหวังผลประโยชน์

กองวิจัยและประเมินผลกรรมการพัฒนาชุมชน (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยและพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีที่มีความคาดหวังผลประโยชน์

มากจะปฏิบัติตามบทบาทได้ดีกว่าหรือสูงกว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่คาดหวังผลประโยชน์น้อย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์สตรีที่เป็นกรรมการคุ้มใน 16 ตำบล ของอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 89 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 154 คน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เหลือไม่สามารถติดตามได้ เพราะไปประกอบอาชีพที่อื่น ๆ เช่นที่กรุงเทพมหานคร และอำเภออื่น ๆ ในช่วงที่ทำการสัมภาษณ์

การคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายชั้น ตอน (Multi - Stage Sampling) คือ

1. แบ่งตำบลที่มีคุ้มทั้ง 16 ตำบล ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระยะห่างจากอำเภอเมืองสุพรรณบุรี 1-5 กิโลเมตร กลุ่มที่ 2 ห่างจากอำเภอเมืองสุพรรณบุรี 6-10 กิโลเมตร และกลุ่มที่ 3 ห่างจากอำเภอเมืองสุพรรณบุรี 11 กิโลเมตรขึ้นไป ซึ่งตำบลที่สุ่มได้มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ตำบลท่าระหัด ตำบลทับตีเหล็ก ตำบลไผ่ขวาง ตำบลรั้วใหญ่ ตำบลสนามชัย ตำบลโคกโคเฒ่า

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตำบลโพธิ์พระยา ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลบางกุ้ง ตำบลพิหารแดง ตำบลดอนก่าชาย

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตำบลคลังชัน ตำบลสวนแดง ตำบลศาลาขาว ตำบลคอนโพธิ์ทอง ตำบลสนามคลี

2. สุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยแบบ Simple Random Sampling แบบจับสลากได้กลุ่มละ 3 ตำบล คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ตำบลท่าระหัด รั้วใหญ่ และโคกโคเฒ่า มีหมู่บ้านที่มีกรรมการคุ้มสตรี จำนวน 1, 3 และ 2 หมู่บ้าน ตามลำดับ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตำบลบ้านโพธิ์ โพธิ์พระยา และพิหารแดง มีหมู่บ้านที่มีกรรมการคุ้มสตรี จำนวน 3, 2 และ 5 หมู่บ้าน ตามลำดับ

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตำบลคลังชัน สวนแดง และสนามคลี มีหมู่บ้านที่มีกรรมการคุ้มสตรี จำนวน 3, 6 และ 2 หมู่บ้าน ตามลำดับ รวม 27 หมู่บ้าน

3. กำหนดขนาดตัวอย่างระดับหมู่บ้านในแต่ละตำบลที่สุ่มชั้นที่ 2 โดยวิธีกำหนดสัดส่วน คือ ถ้าตำบลใดมีหมู่บ้านที่มีกรรมการคุ้มสตรี 3 หมู่บ้าน ให้กำหนดมาเป็นตัวอย่างเพียง 1 หมู่บ้าน ดังนั้นจำนวนตัวอย่างในระดับหมู่บ้านจึงเป็นดังนี้

ตำบลท่าระหัด โคกโคเฒ่า รั้วใหญ่ บ้านโพธิ์ โพธิ์พระยา คลังชัน และสนามคลี ได้ตัวอย่างระดับหมู่บ้านตำบลละ 1 หมู่บ้าน ตำบลพิหารแดง และตำบลสวนแดง ได้ตัวอย่างระดับหมู่บ้านตำบลละ 2 หมู่บ้าน รวม 11 หมู่บ้าน

4. สุ่มตัวอย่างระดับคุ้มในแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธี Simple Random Sampling แบบจับสลาก ดังนี้ ตำบลท่าระหัด ได้คุ้ม 1 (บ้านท่าระหัด) มีจำนวน 4 คุ้ม

ตำบลโคกโคเฒ่า ได้คุ้ม 1 (บ้านโคกโคเฒ่า) มีจำนวน 5 คุ้ม

ตำบลรั้วใหญ่ ได้คุ้ม 3 (บ้านกุฎีทอง) มีจำนวน 6 คุ้ม

ตำบลบ้านโพธิ์ ได้คุ้ม 1 (บ้านโพธิ์) มีจำนวน 6 คุ้ม

ตำบลโพธิ์พระยา ได้คุ้ม 4 (บ้านวังกุ่ม) มีจำนวน 10 คุ้ม

ตำบลพิหารแดง ได้คุ้ม 2 (บ้านดอนทะเล) มีจำนวน 2 คุ้ม ได้คุ้ม 5 (บ้านพิหารแดง) มีจำนวน 6 คุ้ม

ตำบลคลังชัน ได้คุ้ม 1 (บ้านสามทอง) มีจำนวน 5 คุ้ม

ตำบลสวนแดง ได้คุ้ม 2 (บ้านไผ่แปลกแม่) มีจำนวน 5 คุ้ม ได้คุ้ม 3 (บ้านวังฉ่อง) มีจำนวน 6 คุ้ม

ตำบลสนามคลี ได้หมู่ 1 (บ้านท่าข้าม) มีจำนวน 5 คຸ້ม รวมจำนวน 60 คຸ້ม

5. จากจำนวน 60 คຸ້ม มีกรรมการรวมทั้งสิ้น 437 คน แบ่งเป็นกรรมการชาย 283 คน และกรรมการหญิง 154 คน ซึ่งกรรมการหญิงทุกคนจะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสัมภาษณ์จำนวน 138 คน และทำการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน พ.ศ. 2534 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences Vession) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ซึ่งกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลและวิจารณ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กรรมการคຸ້มสตรีได้ปฏิบัติงานตามบทบาทโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเท่ากับ 206.06 ครั้ง/ปี กิจกรรมด้านการช่วยเหลือเพื่อนบ้านในการจัดงานตามโอกาสต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 39.45 ครั้ง/ปี รองลงมา ได้แก่ ร่วมมือกับคนในคຸ້มร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.92 ครั้ง/ปี และกิจกรรมด้านการออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประชากรในคຸ້มมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.81 ครั้ง/ปี

2. กรรมการคຸ້มสตรีที่มีอายุมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่สูงกว่ากรรมการคຸ້มสตรีที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดใน Table 1 ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการแต่งงานของสตรีชนบทที่ทำให้สตรีเหล่านั้นต้องแบกภาระความรับผิดชอบ มีความคิดอ่าน

และมีความสามารถใกล้เคียงกันหมด จนทำให้อายุไม่สามารถเป็นตัวกำหนดความแตกต่างในการปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคຸ້มสตรีได้

3. กรรมการคຸ້มสตรีที่มีระดับรายได้สูงมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคຸ້มสตรีที่มีรายได้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดใน Table 2 อาจเป็นเพราะว่า กรรมการคຸ້มสตรีที่มีระดับรายได้สูงไม่มีความเคียดแค้นที่จะต้องดิ้นรนประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัว จึงมีเวลาว่างมากพอที่จะช่วยเหลือสังคม ในขณะที่กรรมการคຸ້มสตรีที่มีระดับรายได้ต่ำจะต้องดิ้นรนชวนขายอยู่กับการประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัว จึงทำให้การปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นกรรมการคຸ້มสตรีเป็นไปในปริมาณต่ำกว่ากรรมการคຸ້มสตรีที่มีระดับรายได้สูง

4. กรรมการคຸ້มสตรีที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคຸ້มมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคຸ້มสตรีที่ได้รับข่าวสารน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดใน Table 3 อาจอธิบายได้ว่าการได้รับข่าวสารเป็นเครื่องมืออันดับแรกที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนในคຸ້มให้เกิดความรู้ ตระหนักและตื่นตัวที่จะปฏิบัติงานตามบทบาท ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคຸ້มมากกว่าก็ย่อมจะปฏิบัติงานตามบทบาทได้สูงกว่า

5. กรรมการคຸ້มสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคຸ້มมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่สูงกว่ากรรมการคຸ້มสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคຸ້มน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดใน Table 4 อาจเนื่องมาจากการพัฒนาชนบทด้วยระบบคຸ້มเป็นของใหม่สำหรับกรรมการคຸ້มสตรีและประชาชนทั่วไป เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชนบทด้วยระบบคຸ້ม

Table 1 Comparison of the role performance of Women Koom Committee with regards to age.

Age	n	\bar{X}	S.D	t	d.f	1-tail probability
Less	72	201.25	95.28	-0.73	132	0.24
More	66	211.77	73.18			

Table 2 Comparison of the role performance of Women Koom Committee with regards to income to income levels.

Income level	n	\bar{X}	S.D	t	d.f	1-tail probability
Low	90	186.47	70.43	-3.56	73	0.00
High	48	243.43	98.23			

Table 3 Comparison of the role performance of Women Koom Committee with regards to getting of Koom information.

Getting information	n	\bar{X}	S.D	t	d.f	1-tail probability
Less	77	192.19	78.65	-2.21	136	0.01
More	61	224.07	90.55			

Table 4 Comparison of the role performance of Women Koom Committee with regards to the understanding in role of the committee.

Understanding in role	n	\bar{X}	S.D	t	d.f	1- tail probability
Less	80	200.99	100.26	-0.93	130	0.18
More	58	213.59	58.81			

Table 5 Comparison of the role performance of Women Koom Committee with regard to the expectation for their own benefit.

Expectation	n	\bar{X}	S.D	t	d.f	1-tail probability
Low	30	169.33	64.71	-2.74	136	0.00
High	108	216.52	87.71			

ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของกรรมการคຸ້ມจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกรรมการคຸ້ມสตรีอาจไม่เข้าใจในเนื้อหาและวัตถุประสงค์อย่างดีพอจนกระทั่งถึงขั้นที่สามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นมากำหนดการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนได้

6. กรรมการคຸ້ມสตรีที่มีการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมคຸ້ມมากมีการปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคຸ້ມสตรีที่มีการคาดหวังผลประโยชน์จากการเป็นกรรมคຸ້มน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังแสดงรายละเอียดใน Table 5 และอาจอธิบายด้วยทฤษฎีของ Maslow ที่กล่าวไว้ว่า ความต้องการของมนุษย์มิได้มีแต่ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า อากาศ น้ำ ที่อยู่อาศัย อุณหภูมิที่พอเหมาะและความปลอดภัยเท่านั้น หากยังมีความต้องการด้านอื่น ๆ เช่น ความต้องการเข้าสังคมและมีพวกพ้องโดยมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการมีศักดิ์ศรี ดังนั้น กรรมการคຸ້ມสตรีที่มีการคาดหวังในสิ่งดังกล่าวมากก็ย่อมจะปฏิบัติงานตามบทบาทได้สูงกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า กรรมการคຸ້ມสตรีที่มีระดับรายได้สูงจะปฏิบัติงานตามบทบาทสูงกว่ากรรมการคຸ້ມสตรีที่มีระดับรายได้ต่ำ ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริมและเร่งรัดกิจกรรมด้านอาชีพ รอง ด้านเงินทุน และความรู้ในเรื่องการตลาด

2. จากการศึกษาพบว่า กรรมการคຸ້ມสตรีที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคຸ້ມมากจะปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่สูงกว่ากรรมการคຸ້ມสตรีที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับคຸ້มน้อยและข่าวสารส่วนมากได้จากปากต่อปาก ดังนั้น ควรมีการนำกรรมการคຸ້ມสตรีที่ศึกษาดูงาน

เกี่ยวกับดำเนินงานของกรรมการคຸ້ມสตรีในพื้นที่อื่นที่เห็นว่ามีความศึกษาสูง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดแนวความคิดที่จะนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนบ้าง

3. จากการศึกษาพบว่ากรรมการคຸ້ມสตรียังมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการคຸ້ມไม่มากพอ ควรฝึกอบรมกรรมการคຸ້ມสตรีให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่และเน้นเรื่องภาคปฏิบัติ เพื่อให้กรรมการคຸ້ມสตรีมีความรู้ ความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของกรรมการคຸ້ມสตรีในเรื่องเกี่ยวกับการออกเก็บรวบรวมข้อมูล การช่วยเหลือคณะกรรมการหมู่บ้านสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐานและสำรวจโครงการสุพรรณบุรีกระทำกันในระดับค่อนข้างต่ำทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากจะทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในคຸ້ມ ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาชนบทและโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อกรรมการคຸ້ມสตรีให้ความสนใจเรื่องดังกล่าวค่อนข้างต่ำ อาจมีผลต่อการพิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนการประเมินผลงานของคຸ້มน้อย ผู้เกี่ยวข้องจึงควรกระตุ้นชี้แนะให้กรรมการคຸ້ມสตรีได้ปฏิบัติงานในบทบาทเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน. 2530 รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล (กพสต.). กรุงเทพฯ.
- กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข. 2521. โครงการวิจัยขั้นต้นเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ผสส/อสม. อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2520-

2521. กรุงเทพฯ.
- นันทยา ปวีณกุล. 2529. *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนิรัตน์ ลิ้มสืบเชื้อ. 2521. *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนิกร เศรษฐ. 2533. *กระบวนการจัดตั้งคุ้มเพื่อการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรืองโรจน์ จอมสืบ. 2534. *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนของผู้นำสภาพัฒนาชุมชนดีเด่น ปี 2531*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริวรรณ เต็งสกุล. 2527. *บทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน : บทบาทที่ถูกกำหนดและบทบาทที่ปฏิบัติจริง (ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน จังหวัดสระบุรี)*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. 2524. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อุษา พงศ์พิสุทธา. 2521. *ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กตามโครงการพัฒนาเด็ก กรรมการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.